



תפקידו ומעמדו אינם מאפשרים לאותו קצין להשיב לסילבי בפומבי. הוא יכול לתבוע את סילבי לדין על הוצאת דיבה, אבל במישפט שיתנהל בדתיים סגורות. הוא יוכל לזכות בסיפוק אישי, אך לא יטוהר מבחינה ציבורית. רק עיתון כמו העולם הזה יכול היה לצאת להגנתו ועובדה: רק העולם הזה עשה זאת.

● קשה להבין מה הקפיץ את העולם הזה — האם זו הפעם הראשונה שמגיעות לאוזניו שמעות ועדויות, מפי חיילים ב־ שירות חובה ומילואים, על האופן בו ממל־ אים כמה קצינים בכירים את תפקידיהם החשובים?

כך כתב מסיס, וניתן להבין מדבריו שדע כה, כשהגיעו שמעות וידיעות ל־ העולם הזה, הוא ישב בשקט, והפעם, משום מה, קפץ. אלכס מסיס יודע היטב, כי העולם הזה כעיתון, ועורכו בכנסת, פעלו בכל מיסגרת אפשרית לבידור שמעות וידיעות שהגיעו אליהן, כולל נגד אותו קצין בכיר שבו פגעה סילבי קשת. (אורי אבנרי הגיב לשר־הביטחון לפחות שש שאלות על מעשיו ופעולותיו של קצין זה, וכמה פעמים הגבנו על פעולותיו מעל עמודי עיתון זה — למשל, כשהזמין אור־ חים, עסקנים ובדרנים, למצוד על פידאיון, או כשהצטלם לטלוויזיה, בשעה שהפרי־ דאיון התמסרו לצה"ל.) בשל גילויי העולם הזה על מעשים מסוימים שאירעו בצה"ל נערכו לא אחת חקירות ובידורים, פור־ רומים שונים, שאין כאן אפשרות לפרטם. למנות ועדת־חקירה ממלכתית, כפי שתור־ בע אלכס מסיס, כדי לחקור בשמעות המהלכות בציבור סביב קציני צה"ל, הרי זו דרישה אבסורדית. צה"ל איננו הליגה הלאומית בכדורגל. אם יש למישהו האש־ מות מבוססות וספציפיות, יש דרכים לבד־ קן ולבררן, כפי שהוכיח צה"ל בפרשת הידיעות ועל התעללות החיילים בתושבי מחנה פליטים בעזה, שעורך העולם הזה העלה אותן לראשונה בכנסת, מול מקהלת־ הצעקות של שאר הח"כים, או בפרשת טילוק מתפקידו של המושל הצבאי בבית־ לחם.

שמעות על צה"ל ניתן לבדוק באמ־ צעות שאלות בכנסת לשר־הביטחון, כפי שעושה אורי אבנרי מדי פעם וכפי שעשה רק בשבוע שעבר, כשהיפנה לשר־הביטחון שאלה בדבר השמעות על העסקת חיילים כמלצרים במסיבות של קצינים בכירים.

אלכס מסיס עצמו היה חלק נכבד בכך. העולם הזה היה העיתון היחיד שהתקף שורה שלמה של תופעות שליליות שהתגלו בצה"ל, החל מהתעללות של קצי־ נים בפיקודיהם וכלה במחדלים, חריגות מסמכות או חילול טוהר הנשק. ידיעות על מעשי התעללות של אנשי משמרת־הגבול וחיילים בעזה.

דווקא בגלל העובדה שלחם על הזכות לבקר את צה"ל, מערכת הביטחון וקציני צה"ל, מוחרם העולם הזה כמעט מיום הקמת המערכת הנוכחית. לפני 21 שנה, על־ידי צה"ל, הוא העיתון היחיד בארץ שאינו נקבה על־ידי צה"ל ואינו מחולק לחייליו. אין גם כל סיכוי שיחס זה יש־ נהג בעתיד הנראה לעין.

לרמז, כפי שעשה אלכס מסיס, כי העולם הזה שולל את הזכות להפנות את תשומת־הלב למעשים חריגים של גי־ בוריי־מלחמה, אינה רק היתממות אלא הת־ עלמות מכוונת. לא זה היה נושא הוויכוח. הוויכוח, ידיו מסיס, בין העולם הזה לסילבי קשת אינו גם. אם מותר או צריך לבקר ידיעות ומעשים של קצין בכיר בצה"ל, העולם הזה עשה זאת פעמים ללא־ ספור. הוויכוח הוא אם מותר לסלף בודון את דמותו של קצין בכיר, להדביק בו שקרים ביודעין, ולייחס לו מעשים פלי־ ליים, מתוך ידיעה שכתוצאה מכך קיימת



"העולם הזה" (1001)

סכנה שלא יהיה כל תוקף לפקודה שלו: אחרי!" ושכך וכך אמהות שכולות תת־ חלנה לתהות איזה טיפוס מושחת שלח את בניהן למות.

העולם הזה לא היה מעולם עיתון פאצי־ פיטי. עורכיו ראה חיילים קרבים (מיל), אולם הוא לא ראה בצה"ל מעולם פרה מקודשת, דווקא עובדות אלה מקנות תור־ קף להיחלצותו של עיתון זה להגנת קצין בכיר בצה"ל וצה"ל עצמו, מפני ליניץ־ ציבורי.

הציבור יודע שאם יעשה צה"ל, או מי־ שהו מקציניו, מעשה שלא ייעשה — יחי־ שוף העולם הזה את הדבר בלי שום הי־ סוס, יהיה המחיר אשר יהיה. אותו ציבור יודע גם שלא נעשה זאת מתוך שינאה ל־ צה"ל, או מתוך אידיאלוגיה פאציפיסטית דוקטרינרית, או מתוך כוונה פוליטית כל־ שהי — אלא מפני שאנו מאמינים בציד־ קת העניין לגופו.

מי שנוטל לעצמו את הסמכות המור־ סרית להתקף, מן הראוי שיהיה לו גם אמ־ מקי־הלב המוסרי להגן, כשזה דרוש וצודק.

ישנן עוד טענות מפורג זה במיכ־ תבו של אלכס מסיס, שאינן עומדות ב־ מיבחן ההגיון.

● מסיס קובע כי העולם הזה יצא ל־מסע־צלב בדומה להגנת קואקל־אנג'י, ול, שיש לו יותר דרכים להבטיח את שמה, כבודו ומעמדו...".

שוב, טועה אלכס מסיס בקביעה פס־ קנית וצינית זו. העולם הזה יצא להגנת־ הקצין הבכיר, דווקא משום שהשתכנע, שבמיקרה הנדון היה ידיו של אותו קצין בכיר כבולות מלהגן על עצמו מבחינה ציבורית.

"ליניץ' לצה"ל", היתה דוגמה מאלפת לכך, לא כל מה שהתפרסם בעולם הזה היה תמיד אמת צרופה. לא אחת, ואין אנו מתביישים להודות בכך, פורסמו בעולם הזה — כפי שמתפרסמים בעיתונים אחר־ רים, גדולים ומפורסמים מעיתון זה — דברים שהתגלו כמטעים, לא־מדויקים ואפילו מופרכים מעיקרם. מעולם לא הת־ ביישנו, כאשר התבררה לנו הטעות, לחק־ נה או להתנצל, אם היא גרמה לפגיעה במישהו.

מצפוננו נקי לפחות בנקודה אחת: מעור־ לם לא פירסמנו דבר שקר ביודעין, מתוך כוונה לפגוע במישהו או מכל סיבה אחרת. זהו בדיוק מה שעשתה סילבי ברשי־ מה שעליה הגבנו. היא ייחסה לדמות,



"העולם הזה" (1782)

שניתן היה לזהותה בקלות מתוך רשי־ מתה לפי סימנים ברורים, תכונות, מע־ שים ועבירות פליליות. מתוך ידיעה ברר־ רה שאין הם קשורים כלל באותו קצין בכיר.

נכון, לא היתה זו הפעם הראשונה שהיא עשתה זאת. זוהי דרך הכתיבה שהיא סיג־ לה לעצמה בשנים האחרונות. אלא ש־ הפעם, משום שהנושא היה קשור בצה"ל, הוא נוגע בכל אזרח במדינה הזו, שהוא חלק מצה"ל.

אלכס מסיס קובע במכתבו בפס־

קנות, כי "העולם הזה ניכשל בוויכוח עם סילבי קשת בצורה לא־מוצלחת". אחרי שהוא עצמו קובע בצורה שרירותית מה היה נושא הוויכוח בין סילבי מחד וצה"ל והעולם הזה מאידך.

אמר מסיס: "הוויכוח הוא אם מותר או אסור להפנות את תשומת־הלב לכך שגיר־ בוריי־מלחמה, שהמדינה מעניקה להם סמ־ כיות לשלוח אנשים למשימות העלולות לעלות להם בחייהם... משתמשים בסמכר־ יות אלה למשימות, שהמדינה לא העני־ קה להם סמכות לבצע אותן כלל".

צר לי, אבל לא זה היה נושא הוויכוח, לא בין העולם הזה לסילבי, וממילא לא בין העולם הזה לאלכס מסיס. כחבר מרכז תנועת העולם הזה — כוח חדש, וכקורא העולם הזה במשך שנים רבות, צריך היה אלכס מסיס לדעת לא רק מה עמדתו של העולם הזה בנושא זה, אלא את העובדה כי עיתון זה היה אולי הגוף היחיד, שמאז הקמתו נלחם בכל צורה אפשרית על הזכות להפנות את תשומת־הלב לחריגות מסמ־ כות מצד "גיבוריי־מלחמה".

● זמן קצר אחרי הקמתה של המע־ רכת הנוכחית, נותקו כל היחסים בין צה"ל והעולם הזה, משום שציתון זה העז להת־ ריע על יחס השלטונות לנכי צה"ל של מלחמת העצמאות, והעז לפקפק בגלוי ב־ תועלת שבגיוס־חובה של בנות צה"ל.

● עורכי העולם הזה הוכו והותקפו אישית, אחרי שביקרו בחריפות פעולה כמו פעולת־התגמול בקיביה.

● העולם הזה היה העיתון היחיד שלחם על הזכות לפרסם את הטבח בכפר־ קאסם עם פרוץ מלחמת סיני ב־1956, דבר שחביא להסרת האיפול מעל הפרשה. ל־

הרבה זמן לא פורסמה בעולם הזה כתבה שעוררה תגובות כה מנוגדות והלוקות כמו הרשימה "ליניץ' לצה"ל" (העולם הזה 1782).

באותה כתבה תקף העולם הזה בחרי־ פות כתבה שפירסמה סילבי קשת ב־ ידיעות אחרונות, ושנאאתה לנו כפגיעה בלתי־הוגנת ובלתי־מוסרית בקצין בכיר בצה"ל ובתדמיתו של צה"ל עצמו. חלק מהתגובות באו כמכתבי קוראים. על אחי־ רות, שהושמעה בצורה ביקורתית בעיקר בעל־פה, אני רוצה להתייחס במדור זה. זהו מחכוון בעיקר לביקורתם של בעלי־ המצפון הסלקטיבי, הבורר עבורם את ה־ דברים הראויים להודיעויותם ולמחאתם — לא לפי אופי הדברים ומחמתם, אלא לפי האנשים הקשורים בהם, ידיעותיהם או הש־ תיכותם.

אני יכול שלא לקנא באלה, הודות למצפון הסלקטיבי הם משוחררים מהתלב־ טויות, ספיקות וגם מטעויות. לגביהם הכל תמיד ברור ומוחלט. עבורם העולם תמיד מחולק רק לשניים: טובים ורעים, צוד־ קים וטועים, ישרים ומושחתיים.

בין שאר הטענות שהוטחו נגדנו על־ ידי אלה, הועלתה אפילו הטענה הבאה: "לא חשוב מי צודק, אין זה משנה אם זה מה שכתבה סילבי קשת הוא אמת או לא. העולם הזה אסור להגן על המימסד. תפ־ קיוו הוא רק להילחם בו".

אין אנו יכולים לקבל טענה מסוג זה. אנו רואים של העולם של העולם הזה כעיתון לוחם. המלחמה החרותה על דגל העולם הזה היא בעד רעיונות הנראים לנו נכונים וצודקים, ונגד ידיעות הנרי־ אות לנו כמוטעות, נגד מעשים פסולים ותופעות שליליות. "בלי מורא, בלי משוא־ פנים" אינה סימנה ריקה.

כל־יגשקו של העולם הזה במלחמה זו הם הרעיונות והמילים. כוחו של נשק זה הוא באמינותו. רק נכונותו של העולם הזה להתירע ולהילחם נגד כל מעשי־רעיו־ ולא חשוב בידי מי הם נעשים ונגד מי — היא המקנה לו את הסמכות המוסרית להתירע נגד מעשי־רעיולה אחרים. היא גם המקנה להרתעה זו את אמינותה ותוקפה.

בין תגובות הביקורת החריפות, שעוררה הכתבה, נכלל גם מיכתבו של אלכס מסיס. ליניץ' לצה"ל או ליניץ' לדי־ חוקרטיה, שפורסם בגליון הקודם (העולם הזה 1783).

אני רואה חובה להגיב על מכתב זה, לא רק מפני שהוא נכתב בידי ידיד, שהיה בשעתו בעצמו כתב העולם הזה, אלא גם משום שהוא מכיל כמה קביעות, שלדעתי הן מסולפות מעיקרן.

כך, למשל, קובע מסיס בתחילת מיכתבו כי בכתבה האמורה, "יצא העולם הזה לני־ קום את נקמתם של אלופי צה"ל, או של כמה מחברי־המערכת עצמם...". במקום אחר במכתבו הוא טוען כי "מערכת החש־ בנות הפרטיים, שיש לכמה מחברי מע־ רכת העולם הזה עם הגברת סילבי קשת, אין בה צידוק לרשימה שפורסמה".

לא העולם הזה ולא איש מחברי מע־ רכת העיתון — אין חשבון פרטי עם סילבי קשת. ממילא לא יצא איש לנקום נקמה פרטית בסילבי. החשבון של העולם הזה עם סילבי הוא חשבון ציבורי, לא גיטינו מעולם להסתיר חשבון זה, ואף הרחבנו עליו את הדיבור (ראה המאמר "לידתה של מיפלצת", העולם הזה 1761).

אין אנחנו מתייחסים לסילבי קשת האשה, אלא לתופעה הציבורית ששמה סילבי קשת כעיתונאית.

עוד לפני שסילבי קשת, שהחלה את הקאריירה העיתונאית שלה בעיתון זה, תקפה את עורך העולם הזה, ביקר העולם הזה בחריפות את הצורה בה בחרה לני־ קום בפומבי במעבידה לשעבר (העולם הזה 1757). נטלנו לעצמנו את הרשות לבקר במילים בשונות את דרך כתיבתה של סילבי קשת. לא משום שהיינו בין קרבנותיה (להיפך): ידענו שסילבי קשת תתנפל עלינו מייד אחרי שתתפרסם כתבתנו — וכך אמנם קרה, ובודאי עוד יקרה). אלא משום שאנו רואים בה כתיבה לא מוסרית, המטילה צל על תפקיד העיתו־ נות, ופוגעת באמינות וביעילות של כל ביקורת לגיטימית.

רשימתה האחרונה, "החנראל המכסיקני קאסטיגניאסי", שגרמה לטירסום הכתבה